

Sa Comuna

FESTES DE BINIAMAR

1986

FESTES DE BINIAMAR 1.986

Organitza: Comissió de Festes "Es Planiols"

Patrocina: Excm. Ajuntament de Selva

Col.laboran:

SA COMUNA

Revista de Biniamar,
caimari, Moscarí i
Selva.

Adraça: Carrer dels
Angels, 12
Selva

En aquest número han
colaborat

Arnau Amer
Joan M. Bonafé
Genís Bonafé
Joan Lacomba
Joana Gomila
Biel Reus
Bernat Reus

Lignitos S.A.

Bar Prieto Biniamar

Bar Muñoz Biniamar

Bar Sa Tafona Biniamar

Transportes Riera Biniamar

Colmado Ca na Conchi Biniamar

Construcciones Biniamar S.A.

Construcciones Jaume Biniamar

Colmado Ca na Maria Biniamar

Eurosistem Palma

Comersa Palma

Refriconfort Palma

Coserga Pinturas Palma

Taller Mecánico B. Llabrés Inca

Colmado Ca Na Cegues Selva

Artesanias Riera Lloseta

Construcciones Ramón Pons

Oli Caimari Caimari

Oli Martorell Caimari

Triturados Selva Selva

Forn de Baix Lloseta

EUROCARNAVALES

SA COMUNA DESITJA BONES FESTES A TOTS
ELS BINIAMERS

Dipòsit legal
PM 7- 1.986

Imprimeix
Apostol y
Civilizador

PETRA

!! MOLTS D'ANYS !!

Consell Insular

de Mallorca

cl. Palau Reial, 1

Salutació

Per quarta vegada aprofit el pòrtic del programa de festes per dirigir-me a tots vosaltres, biniamers i amics. Vull dir-vos que un dels motius de més satisfacció és anunciar-vos que estam en festes.

Moltes coses s'han dit , a les salutacions d'altres anys, del que les festes són i representen per a un poble, i no voldria repetir-me ni fer-me pesat sobre l'alegria que ha de reinar dins Biniamar, i, després de tot un any de feina, la conveniència d'uns dies de festa i bulla.

Tots els qui formam part de la Comissió de Festes hem preparat amb molta il.lusió aquest programa i ens agradaria contagiar-vos a tots d'aquesta il.lusió i joia, que el Poble faci la festa i se senti part de la festa.

Vull aprofitar aquestes retxes per saludar-vos a tots i desitjar-vos unos BONES FESTES.

EL BATLE
Bernat Reus

UN POBLE QUE SE MOU

Volem fer un apartat per poder mirar un poc enrera aquests quatre anys passats, per veure què hem fet, per alegrar-nos amb allò aconseguit i per marcar la tasca que ens queda.

Des del punt de vista municipal l'any 1983, després de les eleccions, a Biniamar quedaren en Gabriel Nicolau Ramon com a regidor de l'Ajuntament de Selva, i en Bernat Reus Nicolau com a batle pedani de Biniamar. Durant aquests quatre anys crec que s'Ajuntament i el poble de Biniamar ens hem de felicitar per les coses que hem anat fent i motivar-nos per les que queden per fer.

Vàrem començar arreglant la "Plaça des Torrentet" aprofitant-nos d'unes subvencions especials. Fèrem les voreres noves, posàrem patinadores i engronadores als llocs. La il·luminàrem i hi posàrem bancs.

Devora es torrentet hi tenim l'escola, i vàrem haver de fer alguna correcció per poder quedar-nos sense mestre, ens vàrem apuntar a l'Associació de Pares d'alumnes de Selva i en Pere Rotger va ésser el primer delegat de l'escola de Biniamar.

Gràcies a una subvenció del Consell Insular de Mallorca se va crear un dispensari a la "Casa des Poble", amb el material mínim perquè el metge pugui passar consulta.

Tinguérem unes grans barrumbades d'aigua i el poble quasi s'anegà. Varen haver de venir els bombers i amb l'ajuda de pales i camions ho varen adobar. Es va haver de destapar el "pontó des seregai". Feren un pont en el camí de Selva a Lloseta on l'aigua se n'havia enduit un bon tros.

S'han asfaltat es camins veinals des terme. Canviàrem la denominació dets carrers i s'han posat rètols nous i també números a totes ses cases. Tenim enllumenat nou, s'han canviat totes ses faroles des poble, gràcies també a una subvenció de D. Jeroni Albertí, president del Consell Insular de Mallorca.

Vist el mal estat en que es trobava la casa des mestre, vàrem fer una reforma hi posàrem un bany nou, adobàrem sa cuina, etc. amb un pressupost de devers 800.000 pts.

L'any passat per aquest temps i després d'unes negociacions amb l'església de Biniamar ens permeteren començar les obres de millora de l'església nova. El que era brutor i runes ho convertírem en un poliesprtiu, en un centre cultural. Hi posàrem enllumenat i també ferem sa plaça nova.

Ara tenim en marxa i pràcticament ja està acabat, s'obra de més importància que s'ha fet a Biniamar els darrers temps, i també sa que fins ara ens ha costat més mal de caps: la canalització de saigua potable (22 milions de pts.). Per començar, ses negociacions duraren més d'un any sense comptar amb sos contactes que ja altres consistoris havien fet amb s'Ajuntament de Lloseta. Eren molts es que no ho veien clar, però avui podem dir que a Biniamar ja tenim aigua. Hem cercat sa solució més fàcil i sa que tècnicament ens han aconsellat, no ha estat cap capritxada de ningú, sino que ens posàrem en mans de tècnics, que són qui ho han d'entendre, i vet aquí sa feina. Sí que és ver que s'ens ha allargat un poc mas sa, però molt sovint ses coses no surten a n'és nostre gust. Ha valgut la pena i hem fet realitat una de les més grans aspiracions de Biniamar.

A més de tot lo remarcat anteriorment, que són ses obres més notòries, hem anat fent sa feina de cada dia, i així, per exemple, hem desembossat aubellons, s'han rectificat voltes a sa carretera, hem posat barreres metàliques de protecció... Crec que es biniamers hem d'agraïr tot això que durant aquest temps hem anat fent. Hem d'estar contents, perquè és una cosa on tots, just pes fet de ser biniamers, hi hem participat, fent cos a s'hora de demanar, o de donar consells, i fins i tot criticant de vegades, perquè de tot això se n'ha tret profit. Ara només ens queda seguir amb sa mateixa il·lusió per anar fent. I ja tenim més coses per fer a curt termini, perquè prest, si Déu ho vol, començarem una reforma a n'es cementeri d'uns 2 milions de pessetes. I així una ara i una suara anam fent POBLE.

Però no hem de mirar només sa part material. A Biniamar dins es camp de sa cultura i s'esplai també són moltes ses coses que hem organitzat. Vàrem crear un grup "ESP PLANIOLS" que ha estat present en tot aquest tipus d'actes. Hem anat organitzant, fins es punt que ja s'ha fet una cosa sèria, sa festa des 1 de maig, cada vegada són més ets binimares que aquest dia pugen a sa "barrera dalt" per passar una estona i tastar s'arròs.

Hem organitzat concerts de corals com sa de Consell, sa de Pollença; recitals d'òrgue a càrrec de D. Manuel. Amb el jovent hem fet un caramull d'excursions com ses des "Torrent de pareis" (tres anys seguits), "es Puig Roig", a n'es Puig de Massanella, es Puig Tomir, a Sóller amb el tren, etc. Igualment hem organitzat, pràcticament cada estiu, excursions a sa platja per tot es poble. Enguany ha estat es tercer any que s'ha realitzat una acampada per a tots ets al·lots a Cá'n Picafort, eren devers 44 es qui es passat mes d'agost gaudi ren un parell de dies per aquell paratge.

Vàrem crear un grupet de teatre que ens ha entusiasmat amb les seves representacions i fins i tot ha anat fora des nostre poble. Les obres estrenades són: "Sa Padrina", "Molta feina i pocs doblers", "El món per un forat", i se va recuperar "Els Reis"...

Amb tots es pobles des municipi vàrem crear "S'associació d'amics de sa Tercera edat" i són molts ets actes que ha organitzat (excursions ,festes; trobades) d'aquesta forma ets nostres majors tenen un bon entreteniment.

Hem comprat un joc de megafonia i música pes nostre poble. S'han potenciat ses festes dels Reis, Sant Antoni, i els darrers dies. Férem vestits nous ,foguerons i balls pes Carnaval i com cada any hem organitzat ses festes de Santa Tecla, sa nostra patrona. Sa darrera cosa que hem fet ha estat sa "corrida de beneficencia" que va tenir molt d'èxit.

També col.laboràrem amb sa creació de "Sa Comuna". sa nostra revista. A part de tot això nou seguim amb so grup de ball de bot "Brot d'olivera", que,per cert, hauríem de potenciar un poc més entre tots.

Si ens aturam a reparar-ho veim que són moltes ses coses que hem anat fent i això sí que és un orgull,perquè,(amb totes aquestes coses) sa gent hi ha participat de bon de veres, i es mèrit que tenen és que amb això podem demostrar de que som capaços es biniamers.

L'escola

L'escola torna obrir les seves portes. Queden enrera els jocs a la plaça, la natació i altres treques estiuenques que han omplert el buit deixat per les tasques escolars.

El dia quinze tornarem al vell edifici escolar i l'omplirem de gent menuda i rialles fresques. Seguirem amb les empreses ja començades i en descobrirem de noves.

La petita escola seguirà sent un lloc de treball, de recerca i de divertiment.

Sa mina de So'n Odre

Diuen que la mina de so'n Odre és una de les més antigues de Mallorca durant molt d'anys ha estat el suport i el mitjà de vida de molts de biniamers. Després de sa guerra pràcticament la majoria del poble hi feia feina també diuen que ha estat una de les més perilloses on el carbó estava encés i on el treball era més dur. A través de l'història i del que hem parlat son moltes les anècdotes i reculls que s'han anat produint durant tot aquest temps (Penúries, feines pesades, morts, accidents . . . i també ale ries, festes, feina, jornals etc. Pero tot aixó crec que ha podem deixar per altres moments. La nostra intenció es, ni més ni manco de parlar de la mina avui.

Des de l'any 1.978 l'esplotació de la mina va passar a mans de "Lignitos S.A." empresa filial de GESA, si bé cal dir que ja un parell d'anys abans que Lignitos es fes càrrec se produir un canvi radical en el sistema d'esplotació convertint-se en una mina a cel obert. (Qui ho ha ues dit a tots aquells homes que durant tant de temps varen passar moltes hores amb lo llum de carburo davall terra, que ara es fa de miner i se a afen unes bones soleades).

Com es pot suposar l'esplotació de la mina a cel obert ha produït un gran canvi amb la manera de treballar i també un canvi total a l'entorn.

Per conèixer la situació actual de la mina ens hem posat en contacte en D. Angel Fernández enginyer tècnic i Director facultatiu de Lignitos qui molt amablement ens ha atesos.

Don Angel hems ha explicat que Lignitos actualment explota tres mines la de Biniamar, la d'Alaro i la de Sineu, i que apart hi ha la mina de Selva, pero aqueixa es una explotació particular fora del control de Lignitos. Tot el carbó de Biniamar, al i ual que el de les altres mines, s'utilitza per alimentar la central de "es Murterar" si bé tot aqueix carbó no és suficient i és molta la quantitat que s'ha de dur de fora. El carbó de

Biniamar és d'una qualitat acceptable i una de les millors que es treuen a Mallorca. Des de l'any 1.978 la mina ha suministat més de 400.000.- tones, i per poder treure aquest carbó ha estat precis remoure 1.400.000.- tones de material anuals. Actualment l'esplotació és molt més rentable i quasi sense remoure tan de material es pot dir que es consegueixen unes 100.000.- tones de carbó anual, ara bé es creu que a la mina li queda més o manco un any de vida, ja que els estudis tècnics i sondeigs que s'han fet demostraren que hi ha una "falla" i la capa de carbó es perd

Davant la possibilitat de que la mina quedés fora d'esplotació varem voler saber, com pensa Lignitos deixar-la, principalment des d'un punt de vista ecològic i ambiental, i aquesta va ser el punt principal de la nostra conversa amb Don Angel.

Lignitos des del primer moment ha tengut molt en compte la protecció paisatgística i la rehabilitació del terreny. Ja s'ha fet una repoblació de cents de pins i altres espècies al caramull de so'n Odre on s'instal·la un sistema de rec gota a gota, i ja es pot veure gran quantitat de pino-tells.

Quan acabi l'esplotació, tot el caramull que s'ha anat tirant dins la finca de D. Juan Alba de Mancor, que abans era barriga i montanya, quedarà completament pla i amb mitj metre de terra vegetal per damunt, que s'entreperebrà tota aqueixa gran extensió de terreny, per poder ser una gran finca de cultiu. Així també, la part de So'n Odre es repoblarà i adequarà d'acord a un conveni entre Lignitos, so'n Odre i Secona.

Després el que és el tall de la mina es convertirà en una pendent suau i es farà una espècie de marge o bancada grossa, on sembraran arbres per tal que quedi tapada la pedra. És a dir, se té tot preparat perquè quedi la cosa bastant arregladeta, inclús Don Angel ens assegurarà que dins cinc anys, pràcticament no es coneixerà que hi hagi hagut mina. Esperem

que així sia i que no ens quedi un forat brut con ha passat amb altres explotacions que també ens han tocat d'aprop.

Durant la conversa va sortir a llum, els inicis de Lignitos a Biniamar. La reunió que es va fer a l'escola, amb els representants de Lignitos, amb el Delegat d'Industria, el Sr. Castelló d'Icona i el poble de Biniamar. D. Angel, al igual que Lignitos, segueis creient que l'oferta que llavors va fer al poble per tirar l'escombrera dins el Puig de Biniamar era una bona oferta i que ara seria quant els biniamers cobrarien el seu fruit si s'hagues arribat a un acord, però com tots sabem no hi va hever acord. És clar que a l'hora de vendre sempre se promet molt, i els biniamers anàvem llavors molts escamats amb la "cantera" i no voliam sentir parlar de forats, ni pales ni barrobins, si bé és ver, i aixó s'ha de dir, el comportament de Lignitos ha estat molt diferent d'altres empreses i ha tengut sempre en compte el paisatge i el poble que és com s'ha de fer,

El Sr. Fernández ens volgué recordar la proposta que Lignitos va fer al seu moment, i nosaltresla vos volem dir: La mina se comprometia a donar a Biniamar una ambulància, fer un dispensari metge, fer un camp de futbol, dur s'aigua potable i donar un milló de pesetas anuals a Biniamar. A més Lignitos comprá uns terrenys a So'n Frau per canviar proporcionalment amb els terrenys ocupats de "sa comuna", que quan s'acabás l'explotació de la mina retornarien al poble.

Per acabar volem donar les gracies a Don Angel Fernández per haver-nos atesos i desitjar que es faci tot com está previst, pel bé de Biniamar i de tots.

R.C.

Sa Rectoria

Sa rectoria de Biniamar ha passat molts d'anys sense que un picapedrer hi entràs. Quasi segur que aquest és el motiu pel qual sa rectoria a poc a poc, s'ha anat deteriorant i té tots es llenyams que no s'aguanten, ses parets que bufen. A tot aquest problema tal volta i ha influït el fet que la rectoria ha estat tancada un cert temps, massa temps, des del canvi de parròquia de Mn. Santiago Cortés. Per mor d'això s'ha hagut de fer obres cada estiu-en-uany un poc d'aquí, l'any que vé un poc d'allà perquè d'una sola vegada seria practicament impossible envestir amb uns presupots tan elevats.

Ja fa un parell de setmanes que a la rectoria s'hi fa feina. En-uany és la vegada que s'ha emprès l'obra, si no la més difícil, si la més costosa. El presupost puja vers les 563.000.- Ptas. Per aquest menester, amb la frivolitat d'obtenir doblers, s'han sol·licitat ajudes a entitats diverses, aixímateix s'ha organitzat un sorteig d'una porcella, sis botelles de xampany i sis de vi, mitjançant paperotes. Però no podem oblidar l'aportació econòmica dels feligresos, amb una recaptació que l'església fa cada any per a les seves necessitats, quan envia a cada casa una humil petició d'ajuda.

Son moltes les coses que s'haurien de adobar: s'ha de canviar el sostre de les dues habitacions de l'aiguavés de darrera del primer pis, se'ls ha d'enrajolar i referir les parets i fer el cel-ras. S'han de treure les aigües brutes del bany que hi ha al primer pis, i finalment s'ha de canviar l'embigat de la teulada.

A més de la necessitat de restauració de la rectoria les obres fan via, perquè quan tot estigui llest ha de venir un nou hoste: Mn. Bartomeu Fons, que era, fins fa poc, el rector de Llucmajor i ara ha estat nomenat vicari episcopal de la nostra zona, el qual tindrà la rectoria de Biniamar com a casa, si bé no podrà estar sempre entre nosaltres ja que el seu càrrec el farà córrer de poble en poble.

Aquest es el moment adequat per donar la benvinuda a aquest ciutadà més que tindrà Biniamar, encara que només sia quan les seves obligacions li deixin un moment lliure per poder descansar entre nosaltres.

Benvingut siau Don Bartomeu, i que ve em molt de temps obertes les portes de la rectoria de "piut en ample" perquè en tenim moltes ganes.

Juan Mateu

INTERNACIONAL

Gran variación en Joyería, Platería
y objetos para regalos.

Visite exposición de relojes
carrillones de gran sonería.

*Sres. Organizadores de fiestas, encontrarán el mejor
surtido en trofeos, medallas deportivas
y placas conmemorativas.*

GRABADOS AL MOMENTO

Carrer de L'Estrella, 18

Teléf. 50 11 96

INCA

PROGRAMA D'ACTES

DIVENDRES 19

- 19'30.- Amollada de coets i repicada de campanes.
- 21'30.- Pregó de Festes a càrrec de Mn. Santiago Cortés a l'Església Nova.
- 22'30.- Concert de guitarra a càrrec d'Antoni Alomar a l'Església Nova.

DISSABTE 20

- 11.- Gran tirada al Plat (programa apart)
- 17.- Primer torneig de Futbolito entre els equips infantils Biniamar i Montaura.
- 20.- Inauguració Exposició de fotografies de Biel Reus a la Casa del Poble.
- 22'30.- Gran Verbena amb l'actuació dels conjunts "Fenix" i "Mistral"

DIUMENGE 21

- 13.- Correghudes de joies per a tothom.
- 18.- XII Homenatge a la Vella a l'Església Nova.
- 22'30.- Gran Verbena CSMP amb la gran orquestra "Big Bang"

DILLUNS 22

- 11.- Pintada d'un MURAL al Torrentet a càrrec de tots els nins i nines.
- 17.- Final del Torneig de Futbolito a l'Església Nova.
- 21'30.- Projectió de Diapositives a l'Església Nova "FLORA i FAUNA de LA JERRA" a càrrec de Jesús Jurado del GOB.

- 22'30.- Gran Revetlla amb l'actuació entre altres del Grup de Ball de Bot "Bot d'Olivera" i en Colau de Biniamar.

DIMARTS 23 DIA de SANTA TECLA

- 10.- Cercavila amb xirimiers.
- 11.- Missa Solemne en honor de Santa Tecla. Després de la missa repete a la plaça a càrrec de l'Ajuntament.
- 13.- Correghudes de joies.
- 22.- Comedia. Es representará l'obra de Toss i Maroto "El tio de l'Havana" a càrrec del grup de Teatre "Els planiols" de Biniamar.
- 24.- Castell de Focs artificials i Fi de Festes.

Antoni Alomar i Perelló

Va néixer dia 29 de gener de 1946 a Llubí i quan només tenia 2 anys es translladà a la ciutat industrial d'Inca. A 10 anys ja tocava el clarinet i el saxofon amb la banda municipal, això ho va fer fins als 17 anys. Després fou membre d'un conjunt amb el qual gravà vuit o nou discs: "LOS TELSTARS".

Ha publicat 3 llibres: El Disc; Un vol a càmera lenta; i Una mar sense armes. La seva poesia ens parla de pistes de gravació, de rastres de films, de la soledat que copejava dalt un escenari amb la música estrident. Es presentà al premi per a autors inèdits de Sant Medir de la Bordeta l'Amadeu Oller, i a la Quarta Antologia (1976-77) es publicà un poema. Els promotors de la revista ciutadana "Blanc d'ou" feren que apareguessin també alguns poemes al número I.

Ha cursat la carrera de guitarra clàssica amb el concertista Gabriel Estarellas. Estudià cinc anys amb el compositor Antoni Mateu: dos cursos de harmonia, cinc de solfeig, com també dos cursos de música de cambra i de direcció coral.

Durant aquests anys ha escrit devers 45 cançons per a guitarra i cant. Ha realitzat concerts amb el Pintor-poeta Ràfols Casamada a Barcelona i amb el poeta Anton Carrera a Vich, a Sant Julià i a la "Cova del Drac" (Barcelona).

PROGRAMA

Estudi	Farrega
Estrellita	M. Ponce
Sondas carril·loes	Joao Teixeira
Fly me to the moon	Bart Howard
Oues Habaneres	B. Calatayud
The shadow of your smile	Paul Francis Johnny Mandel
Chanson	René Bartoli
Bagatela	Chuman
Here there and every day	John Lennon Paul Mc Cartney
O Lord most Holy	Cesar Frank
Yesterday	John Lennon Paul Mc Cartney
Alfonsina y el mar	Ariel Ramírez.

XII Homenatge a la Velleza

organitza:

COMISSIÓ DE FESTES i

SEGUROS NTRA. SRA. DEL CARMEN

patrocina:

CAJA DE BALEARES
"SA NOSTRA"

RELACIÓ D'HOMENETJATS:

Margalida Reus Bonafé	87 anys	Margalida Martorell Puigros	79 anys
Margalida Moyá Seguí	86 "	Francesca Reus Rotger	79 "
Lucía Sanchez Sanchez	86 "	Llorenç Jaume Bonafé	78 "
Maria Morro Reus	86 "	Antonia Niell Bonafé	78 "
Pereta Bonafé Barceló	85 "	Antonia Rebassa Borrás	78 "
Joan Munar Albertí	84 "	Pedro Sanchez Marín	78 "
Francesca Ramón Ramón	83 "	Llorenç Riera Bonafé	78 "
Gabriel Riera Bonafé	83 "	Jaume Jaume Jaume	77 "
Antoni Fiol Llabrés	82 "	Jaume Nicolau Bonafé	77 "
Margiana Pons Alba	82 "	Bernat Coll Jaume	76 "
Francesca Seguí Morro	82 "	Francesca Riera Bonafé	76 "
Joan Bonafé Ferrer	81 "	Francesca Riera Pons	76 "
Baltasar Jofre Nicolau	81 "	Francesca Jofre Nicolau	76 "
Madalena Bonafé Ferrer	80 "	Bel Rotger Cifre	76 "
Catalina Mateu Mir	80 "	Miquel Jaume Bonafé	76 "
Guillem Coll Jaume	79 "	Irma Henry Jaume	76 "
Maria Jaume Bonafé	79 "	Sebastiana Campaner Jaume	75 "
		Josefa Cliful Franci	75 "
		Miquel Carbonell Mestre	75 "

Els nostres majors de 80 anys

MARGALIDA REUS BONAFA (De ca'n Gaios)

Encara que per molta gent no ho paresqui na Margalida Gaios es sa persona mes velle des poble. Aixó li ve de raça. Sa mare ja va morir als 94 anys i el seu germa Bernat, mort fa un parell d'anys, va esser un grapat d'anys s'home mes vell des poble

Nasqué a final del segle passat un 26 d'Agost. A set anys se'n va anar a viure amb uns tios a Palma, on hi estigué fins els catorce. Durant esa seva estancia a Ciutat, va anar a escola amb ses monjes Franciscanas. Quan torná a Biniamar va fer feina pel camp, degut que a ca seva duien finques, ella ajudava a ses tasques des camp. També va fer bosses.

als 30 anys se'n torná a Palma com a servidora de D. Antoni Font, capellá que havia estat a Biniamar, el qual servi fins al 71 anys, quan ell morí.

Li agrada molt lletgi i fer randa. Ha viatjat un parell de vegadas per s'estar renger i "els anys no li pesen". Té sis nebots i nou renebots.

MARGALIDA MOYA SEGUI (Pintores)
Va nèixer a Biniamar el dia de Santa Tecla de 1.900. Eren tres germans i quatre germanes. No va anar a costura ni escola.

Vivien molt prop de So'Odre i ella quan tenia 7 anys, li feien molta enveja tots els al.lots i al.lotes que anaven a collir. Ella hi volia anar, però li deien que era massa petita. A força d' insistir sa mare parlà amb l'amo, i li comprà un paneret. Ella tota xalesta hi va partir. Passa un dia, una setmana, i ella no se cansava. Quan li varen pagar les primeres peses, què se hi va estar de contenta; . Però quan els dies foren més forts i el fred pegava de valent, aquí ella s'acovarda i digué a sa mare que no hi volia tornar pus, i a això se mare li digué "hi començares per gust, idó has d' acabar sa temporada". I així als set anys comença a fer feina. Collia oliva a So'Odre, a sa Font Garrover... entrecavava favers a Inca.

Als 23 anys se casà amb en Pere Morro Reus, de qui ara fa 20 anys

que n'és viuda. Ha tingut tres fills i un d' adoptat. Va tenir un fill mort i li donaren un nin per fer de dida que se l' quedat com un fill seu.

Mos conta que ha fet molta feina, i fins que se va retirar, es darrers 11 anys, va fer feina a sa mina, davall el porxo. Començaren que eren nou dones, però totes se M'anaren i ella queda tota sola, i va aguantar fins es "retiro", Així té una paga de minero, que no està malament, després de tanta feina.

LUCIA SANCHEZ SANCHEZ

Madó Lucía va esser de ses primers famílies forasters que vingueren a Biniamar. Acabada sa guerra el seu home Ginés Heredia García, juntament amb un grup d'unss 10 famílies foren contratats per fer feina a sa mina, i vingué amb el viatge pagat des de Murcia. Una vegada fou aquí, enviá a demanar sa dona i es infants i es quedaren a Biniamar. Quan vingué amb es fills li hagueren de fer un visat especial, perquè la guerra feia poc que havia acabat i el viatge era bastant difícil.

Nasqué a Lorca el 16 de Març de 1.900 de petita va fer feina a "la huerta" amb el seus pares, collint tomàtiques i prebes. Es casá dia 15 d'Octubre de 1.924. Tingué cinc fills i té sis nets. Aquí a Mallorca va fer feina pel camp. Es viuda des de l'any 1.975.

Son moltes ses anécdotes que ens podria contar, ja que quan arribá a Mallorca ni hi havia molta de gent que parlás castel·là i ella tampoc no en sabia un mot de mallorquí.

PERETA BONAFA NICOLAU (de sa Rota)

Li diuen de "sa rota" perquè el seu pare era majoral de So'n Odre i comprá un tros de finca a l'amo, Sa Rota de So'n Odre, de llavors ençà tota sa seva família ha estat de Sa Rota.

Nasqué a Biniamar es 17 de Juliol de 1.901, son pare era de cas Ferrer. De petita aná a costura fins els 11 anys. Era se segona de set germans i després de deixar s'escola ajudava a fer ses feines de sa casa. També aprengué a cosir a ca "Madó Miquela". Compagina es cosir i ses feines de sa casa amb feina an es camp, encara que mai va anar a jornal, sempre va fer feina a ca seva.

L'any 31 va viatjar a Bèlgica amb

MARIA MORRO REUS (Na Maria Pere)

A madó Maria li diven de ca'n Pere perquè son pare i es seu germa nomien Pere i eren, per aixó, "es Peres". Nasque a Biniamar el 20 de Génier de 1.900.

De petita va anar a costura amb Sor Claudia. Li agradava fer comedia i en feien a ne's convent amb altres nines.

Quan fou un poc més majoreta comença a fer feina, triava bessó a Inaa a "ca'n Patxorra" i a "ca'n Frontera". A s'hiver, anava a collir oliva a So'n Odre (sempre féu feines pes camp).

Se casá amb Rafael Morro Rotger l'any 1.932 i tengueren un fill i una filla. Mos conta que quan era jove li agradava molt sa bulla i es ball, era molt balladora i se'n recorda que el seu viatge de noces el va fer a Ciutat, on estigueren un dia i s'allotjaren a S'hostal Peru.

Sa darrera feina que va fer va esser a s'hosteleria a s'hotel Caribe de Magalluf on hi va estar durant 5 anys juntament amb un grup de biniamers. Fa 5 anys quedá viuda.

ses seus pares, per veure el seu germá, que vivia i encara viu allá. També ha viatjat un parell de vegades a Cabrera on hi tenia una neboda.

ARIEL RIERA BONAFE (de ca'n Tòl)

Nasqué a Biniamar el 3 de Gener de 1.903. Anà a s'escola fins els 11 anys. En principi anava a n'es torrentet amb el mestre Vanrell que era de Llorito. A lo darrer s'escola passà a ser a n'es carrer d'alt i també canvià de mestre.

Als 11 anys començà a fer feina a sa mina de son Batle a defora. Va haver de treballar molt ja que son pare cuigué malalt i era qüestió de treure sa família envant. Pel que fa en es servei militar sí que li va anar bé ja que fou excedent de cupo i no el va fer.

L'any 1.925 el seus pares aafaren s'hort de Ca'n Pau i hi va fer feina fins l'any 1.936. Entretant es casà amb na Magdalena Bonafe, qui també té ressenya en aquest pro-rasa i que formen actualment es matrimoni de més dat des nostre poble, l'amon Biel 83 anys i madó Magdalena 80.

Ens conta que l'any 1.936 entra a dur sa possessió de Son Bassa i hi es ti ue fins l'any 1.950, que passà a fer feina a ses seves terras. Es primers

anys de estar a Son Bassa no foren molt dolços ja que estallà es "moviment" i tot quedava confiscat i no hi havia més remei, qualque pic, que passar mà a s'es treperlo per tirar envant.

FRANCESCA SEGUI MORRO (penereta)

El 29 d'Agost de 1.904 nasqué madó panareta, a ca seva eren 9 germans. De petita enà a costura amb Sor Clàudia, com totes ses nines de la seva edat. Als onza anys va començar a fer feina. Anava a coir a so'n Odre, encara que només hi va anar un any, ja que mos conta que l'amo en Sebastià era molt maleit. A partir de llavors va anar a collir a Biniatzent.

Quan feia molt de fred posaven pedres ben calentes dins padaços i així se encalentian ses mans. Quan no era temps de collir, feia de sastressa, cosia calçons i camises. Cobrava 2 ptas. per una camisa d'home amb tirete i si duiá coll lo reals, es calçons valien 6 ptas.

Al 24 anys se casà amb Joan Ramón, del que ha enviadat ara fa un any. a ca seva tengueren es café de So'n Odre durant 21 anys i quan el deixaren n'obriren un de nou allà on és ara sa botiga. Fruit del seu matrimoni foren 10 fills, 7 nines i 3 nins. Des nins dos moriren de petits, llavors sa medicina no tenia els avanços que té ara. Una filla morí a Selva fa uns anys.

JOAN BONAFA FERRER (De ca'n Barraca)

L'amon en Joan nasqué el 17 de Febrer de 1.905 a Biniamar. De petit va anar a s'escola en es carrer d'alt amb es mestre sord,eren devers 20 allots.

Quan acabá s'escola va començar a fer de pastor a Sòstorekl, on son pare era com s'encarregat. Son pare era molt feiner i sa mare l'àconsella que canviás

MACIANA PONS ALBA

Madó Maciana és de Mancor, on nasqué el dia de Santa Bàrbara de 1.904. Li deien de Son Morro, però quan als 27 anys se casà amb en Toni Rosselló Bonafé, en Toni "Barrerres" de Biniamar, va venir a viure al nostre poble. Mos conta que de ninete va anar a costura i després, fins que se casà, va fer de brodadora, tot aixó a Mancor.

Es dia que se casà, després de ses nocces llogaren l'amon Baltassar i els dugue a Lluch on passaren uns dies de "Lluna de mel". A la stmana següent estaven a Biniamar on sa novia, com que era sa stemana de sa festa, despatxava butifarrons a les totes, ja que posaran botiga i carniceria i le tengueren oberta prop de 50 anys. Mos conta que después de sa guerra, quan l'amo en "Moi" era batle, li duien ses "raccions" a ca seva i ella les reparava.

Ha tengut cinc fills que a la vegada li han donat catorce nets. D'aquets fills en té dos, un fill i una filla, que viven a França. Quedá viuda fa un nou anys.

ANTONI FIOI LLABRES (Toni Coco)

Nasqué a Biniamar el dia 14 d'Abril de 1.904. Va anar a escola molt poc temps, i hi anava a ne'e Torrentet amb un mestre que era de Sineu i que vivia de vora s'escola.

L'amo en Toni mos diu que "En aquell temps mos donaven feina... no hi havia escola" Així és que ves el nou o deu anys començà a fer feina. Es seu primer treball fou a sa mina de So'n Odre de vall es porras porgaven i amvestegaven el carbó. Però mai féu feina dins sa mina i ens diu "Trob que és una cosa molt delicada"

Des de llavors sempre ha fet feina al camp. L'amo en Toni és fadrí.

d'ofici, si no als 20 anys ja seria vell.

Llavors vingué un cosí que tenia un cafè a França al qual li mancava un camarer, i l'amo en Joan parlá amb el seu cosí.

Va estar a França durant quaranta anys Durant la Segona Gerra Mundial ell estava a un poble vora Estrasburgo, i quan fou ocupat es seus parents fugiren i ell quedá al cap del negoci.

Va fer bones amistats amb es soldats alemanys ja que el tenian ben considerat perquè era espanyol. Pero quan millor li va anar fou quan entraren els americans, ja que aquets duien moltes coses i es alemanys no tenian res com tabac, xocolata, calces.... Ell pel fet d'estar al cafè feia negocis amb el soldats, i alló que els comprava ho venia d'estraperlo.

Torná a Mallorca l'any 1.962 i se casa amb na Francesca Riera (Na Molinera)

BALTASAR JOFRE NICOLAU (De ca'n Baltasar)

Va néixer a So'n Llampalles dia 27 de Juliol de 1.905. Eren deu germans.

No va anar molt a escola i ja d'al·lot va començar a ajudar a son pare que feia de de traginer, duien carbó, ciment i calç per tota Mallorca. Després va esser amb sa calç sa dedicació més forta que tingueren, ja que es tres forns, quasi únics a Mallorca, foren seus.

Abans de fer es servei militar, ja manava es qui va esser primer camió de Biniamar, un Ford de potada.

Va fer el servei militar a Inca com a "clote" es a dir, feien l'instrucció una temporada abans d'entregar-se, s'havien de pagar sa roba, però quan no tenien cap servei podien anar-se'n a ca seva.

Als 25 anys se casà amb na Bel Rotger Cifre, no tenen fills. Sa seua germana Pereta que tenia botiga se'n va anar a "Ses cases noves" i ells agafaren sa botiga només per una setmana, i la tengueren 17 anys.

Es baltasars es donen a coneixer per tota Mallorca per mos de sa calç. Durant molts d'anys es forns que funcionaven a Mallorca, eren seus. Només eran ells i es l'orn de Ca'n Barraca. Actualment encara toquen un poc d'aquest negoci, pero s'edat i sa vinguda des paper i sa pintura ha fet devallar bastant es mercat.

MAGDALENA BONAFE FERRER (De ca'n Barraca)

Nasqué es dissabte de Santa Bàrbara a Biniamar i la batiaren es mateix dia, pareix, segon diven, que se seva padrina tenia molta pressa.

Va anar com totes ses nines de llavor a costura amb Sor Claudia, qui segons mado Magdalena, les duia ~~molt~~ estretes i les pegava molt.

Als 11 anys deixà s'escola per començar a fer feina. Va anar a cosí a Inca a Ca'n Corró fins que se casà amb en Gabriel Riera, als 24 anys un 10 de Gener. Quan sortien de l'església feia una bona nevada. De viatge de nuvis anaren a Palma i després a Sóller però no hi pogueren arribar per mon que es coll de Sóller es trobava tot llís de neu.

Després de casada feia ses feines de la casa i pràcticament no ha sortit a treballar fora de ca seva.

eurosistem

MAQUINARIA INDUSTRIAL - HOSTELERIA - ALIMENTACION

CATALINA MATEU MIR

Madó Catalina ha tengut una vida molt moguda. Va neixer a Campanet un 8 de Novembre a sa posesió de Maçana.

Va passar sa seva infància entre es seus padrins de Biniamar i es de Lluch, que estaven a se posesió de Menut, i és per aquest fet que també va anar a costure a Campanet, Biniamar i a Lluch.

De més grandete es seus pares passaren a dur sa posesió de Mosset, i alla visqué ella fins que se casá als 27 anys.

Després de casada se'n va anar a Bèlgica on estigué durant 7 anys fins que acabá sa guerra civil i comença sa guerra europea. Va tenir molt mala sort ja que quan venien cap Espanya, a sa frontera varen haver de deixar tot lo que duien.

Quan arribá de Bèlgica va viure a Biniamar durant 14 anys per després anar a viure a Inca on posaren una tenda. Fa 11 anys torná a viure a Biniamar, on morí es seu marit.

Té dos fills i tres nêtes.

PROGRAMA DIUMENGE DIA 21 DE SEPTEMBRE

- 18-h. Concentració de tots els homenajats a l'Esglesia Nova
Missa Solemne
Actuació del grup de "Ball de Bot" S'ESTEL DES COCO de Lloseta.
Paraules del nostre Batle
Paraules de D. Antoni Santandreu Delegat de la Caixa de Balears
"Sa Nostra"
Entrega de Obsequis als nostres majors homenajats.

NATURA i MEDI AMBIENT

L'home ha necessitat al llarg de la seva història modificar el medi per a sobreviure, ja que, al contrari de la resta d'animals, la seva adaptació és escassa, de manera que l'home ha desenvolupat una espècie de competició amb la natura per a garantir la seva supervivència.

Aquesta actuació ha provocat una degradació de l'entorn per via directa o indirecta que afecta a la capacitat per mantenir no només la població actual, sino també lògicament el seu creixement, la qualitat de vida i, fins i tot, la pròpia vida.

Per una banda l'increment de la població mundial suposa, cada dia més, un repte de l'home a la natura i fa més necessari l'aprofitament dels recursos que la Terra ofereix per a posar-los solament a disposició de l'home, colonitzant noves zones naturals com a fonts de recursos.

Per altra banda, l'actual sistema econòmic cerca un ràpid aprofitament dels medis al marge de la racionalitat i la previsió. Avui en dia el principal desestabilitzador del medi és la industrialització. El sector industrial influeix en el medi des de dues vertents, d'una part les seves necessitats en recursos, d'altra part per la contaminació que es produeix com a resultat dels processos industrials, contaminació que tant pot afectar al sòl, com a l'aigua, i especialment a l'atmosfera.

Especialment violenta és aquesta acció sobre les masses forestals, a Europa, Estats Units d'Amèrica, i a més d'un lloc d'Espanya la pluja àcida afecta bona part dels boscos a la vorera de les zones més industrialitzades.

Les necessitats de fusta, sobretot per a la fabricació de paper, comporta una forta explotació sobre els boscos. Cosa que fa que per mor d'interessos econòmics han calí foc per a poder comprar la fusta més barata i després repobli aquestes zones amb espècies no autòctones de ràpid creixement. A Espanya aquest fet es especialment tràgic, els alzinars, les garrigues i coscollars mediterranis i els boscos caducifolis cantàbrics i gallegos es veuen substituïts pels boscos d'eucaliptus, (conjunt d'espècies que en general empobreixen el sòl) o per repoblacions de pins encara que certs sectors afirmen que el pins no milloren la qualitat del sòl i que a més a més son piròfites, es a dir, fàcilment inflamables.

L'erosió provoca la pèrdua de millions de tones de terra fèrtil, mentre que la substitució sols cobreix la meitat del que desapareix.

La desertització és també un problema molt gran que afecta a la conservació del medi ambient, i en algunes zones del món suposa un problema angoixos. La superpoblació d'aquestes zones i el desequilibrat sistema d'explotació agrícola i ramader, juntament amb la sequera, produeixen un avanç del desert. Aquest problema és especialment greu als països del Sahel al sud del Sahara on el desert avança a raó de 10 Km. per any abocant els habitants d'aquestes zones a la fam.

L'agricultura tampoc no es queda al marge d'aquesta situació. Es necessiten més terres de cultiu perquè també calen més aliments. Aquestes terres de cultiu és interessant que (pels interessos econòmics) s'obrin a zones riques en aigua o en sòl que són obviament les zones més riques en vida natural.

Els sistemes d'explotació agrícola tendents al monocultiu extensiu i a la utilització d'adobs químics, d'herbicides i de plaguicides suposen també una alteració del sòl com a medi. El seu ús indiscriminat a moltes zones provoca una possible font de pol·lució ambiental.

La demanda turística en constant augment i els poderosos interessos dels especuladors del sòl, ha motivat la construcció massiva de moltes urbanitzacions, sovint localitzades a indrets boscosos i molt freqüentment sense el mínim control urbanístic.

En alguns casos la concienciació ecològica de l'opinió pública tampoc no suposa un avantatge. A mida que la gent de ciutat desitja, cada cop més sortir al camp i posar-se en contacte amb la natura les conseqüències són negatives. Especialment en les zones de fàcil accés des de les grans ciutats, on al cap de l'any milers de persones hi acudeixen, alterant l'equilibri quan arrenquen plantes, espanten els animals, deixen pots de llauna i plàstics, i en els pitjors dels casos provoquen un incendi forestal per mor de no tenir massa cura. A més aquesta demanda de camp crea una comercialització del sòl i un creixement d'urbanitzacions i carreteres.

La qüestió de les aigües residuals és també conflictiva. A moltes zones es tiren a la mar mitjançant emisaris submarins inadequats. Una part d'aquesta aigua podria depurar-se i emprar-se per a fins agrícoles. Molts de municipis simplement tiren les aigües brutes a torrents, sense cap tipus de depuració, on es produeixen problemes de contaminació i problemes de tipus sanitari. Malgastar l'aigua va acompanyat d'una degradació ecològica de les aigües litorals per contaminació orgànica.

Entre d'altres problemes es pot ressenyar la caça excessiva, ja que de vegades el suposat esport és un negoci d'especulació; l'excessiva pesca, tant professional com esportiva (inclosa la submarina) són uns exemples clars de la possible sobre-explotació d'uns recursos naturals. Per mor d'això algunes espècies han desaparegut i d'altres es troben en perill d'extinció.

La solució a aquesta situació a curt termini és bastant compromesa i depèn de la necessària concienciació de tothom i de la pressió que es pugui fer davant les autoritats i dels organismes encarregats de vetlar per la conservació del medi ambient.

Per això, hem de demanar a les nostres Institucions més serietat i interès en els nostres espais naturals, i que realment els organismes públics facin una tasca de conservació de la natura realment dirigida al medi i no als interessos privats. També hem de demanar més parcs naturals i que ho siguin realment, no com ara, perquè ¿de què ens serveix que una zona sigui parc natural si se permet que la gent hi vagi amb el cotxe (això significa que s'hi han de fer camins o carreteres), s'hi facin llocs per berenar i s'hi permeti acampar ?

Joan M. Bonafé

CAJA DE BALEARES

"SA NOSTRA"

